

Delavec izhaja vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljajte na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Zoré Viktor:

Zakaj smo federalisti.

O bodoči formi naših strokovnih organizacij se je že mnogo razpravljalo. Vendar pa se mi zdi, da za pojasnenje tega aktualnega vprašanja ne bo škodovalo, če tudi napišem svoje mnenje.

Skoraj vse naše strokovne organizacije na bivšem Kranjskem, ki so stopile v življenje v letih 1885—1900, so imele več ali manj lokalni značaj. Spričo takratnih razmer so bile šibke ter nezmožne vsake večje akcije. V letih 1895.—1905. pa se je za te organizacije začelo novo življenje. Izpodbujene po uspehih delavstva drugih dežel Avstrije, so le-te iskale stika z njimi. Spojitev naših lokalnih strokovnih društev z dunajskimi centralami se je izvršila brez posebnih težav. Kakor pa so naše organizacije na eni strani čutile blagodejni vpliv centralizacije, v pogledu res vzorne administracije, tako pa so občutile tudi vpliv birokratizma, ki se je v teh centralah pojavil. Avstrija je v svojem državnem okvirju vsebovala številne narodnosti, kojim na čelu je stala nemška uprava. Dunaj kot prestolnica države je bil nositelj državne birokratije, dunajske centrale, kot predstaviteljice birokratije avstrijskih strokovnih organizacij. Nujen razvoj strokovnega pokreta je to zahteval, nemalo na škodo posameznih dežel, med katere prištevam bivšo Kranjsko. Mnogokrat smo s trpkim občutkom opazovali, da so dunajske centrale pojem enakopravnosti podredili svojemu nazoru. Ugodili pa smo kljub temu vsem odredbam dunajskih central brez odloga, ker nam je to narekovala delavska dolžnost in zavdnost. Odkrito pa moramo priznati, da so dunajske centrale kljub vsem napakam za slovenski proletarijat mnogo naredile.

Na Hrvaškem in v Slavoniji, Bosni in Srbiji, pa so istodobno imeli tamošnji delavci svoje lastne centrale, ki so bile tudi včlanjene v Internacionali. O moči in delovanju teh organizacij nam na žalost ni bilo veliko znanega. Povdarjam, da so nam bile razmere v posameznih delavskih strokah oddaljenih severnih dežel bolj znane, kot pa razmere naših najbližjih sosedov Hrvatov, Bosancev in Srbov. Da je bilo temu tako, gotovo ni naša krivda. Vse pokrajine naše države so torej pred polomom Avstrije živele, rekel bi popolnoma ločeno življenje, tudi kar se tiče delavskega pokreta. Gospodarskim razmeram so morale te organizacije prilagoditi svojo taktiko, in agitacijo prikrojiti mentaliteti tamošnjega delavstva. Razumljivo je, da je bil ustroj vseh teh central različen, tako v prispevkih kakor v podpornih panogah. Pokretnega razmaha, kakor je bil že nekaj navadnega v industrijsko bogatih državah, pri naših juž-

nih sosedih nismo opazali. Tipično je bilo, da se je južni proletarijat, ne rečem organiziran, istovetil s političnimi akcijami meščanskih strank. Odtod izhaja najbrž tudi vzrok, da so naši južni bratje veliko bolj dostopni političnim avanturam, kakor pa težkemu in resnemu delu strokovnih organizacij. Kakor mi na eni strani sedaj imponira ponosno število organiziranega proletariata v strokovni organizaciji, tako me obdaia bolazen, da se delu resne izobrazbe, o nalogah članov do strokovne organizacije, o meilah nie akcijske zmožnosti, o proučevanju gospodarskih prilik, posameznih industrij, vohče polaga premalo važnosti.

Med vojno je bil ves strokovni pokret na Hrvaškem in v Slavoniji ter v Bosni, od ogrskih vladnih pandurjev popolnoma zatrt. V Srbiji je naravno, vsled invazije avstrijskih čet, ponehalo vse društveno delovanje. Posameznih funkcionarjev, ki so še ostali je edina naloga to, da ščitilo društveno imetje pred vladnimi rablji. Oropane vseh društvenih pravic, so naše bratske organizacije na jugu, ob sklepu vojne stale pred velikanskim delom, katerega so se lotile z jekleno enežijo. Manjkalo pa jim je izkušenj, katere so one strokovne organizacije, ki so med vojno delovale, pridno zbirale. Tako smo doživeli na jugu celo vrsto stavk, ki so izbruhnile brez zadostnih priprav, ter so se temu primerno tudi zaključile.

Na velikonoč 1919 so srbske strokovne organizacije sklicale v Savski Brod prvi strokovni kongres, na katerega so povabile Hrvatsko in Slavonijo, Bosno in druge pokrajine, naše slovenske strokovne organizacije pa niso vabili. Na temu kongresu se je brez vsake resne razprave, in ne upoštevajoč razmere v posameznih pokrajinah, sklenilo, da se imajo vse strokovne organizacije ujediniti na centralistični podlagi. Stavil se je, če se ne motim, trimesečni rok. Kakor vsi sklepi, ki se ne nanašajo na dejanske razmere, je tudi ta z navdušenjem sprejeti sklep, čim so pričeli z njega izvajanjem, padel v Savo. Zahteva, da naj bo sedež vseh central v Belgradu samo radi tega, ker je tam sedež centralne vlade, je bila popolnoma zgrešena, že spričo anarhije v ministrstvih, da ne govorim o zmožnosti kandidatov, katere se je hotelo postaviti na čelo teh central.

Letos v mesecu juniju se je imel vršiti zopet kongres strokovnih organizacij v Vukovaru. To pot je CRSVJ, v Belgradu povabilo tudi nas Slovence. Priprave za ta kongres so bile boljše kot lanske, toda ta kongres se je imel vršiti že v znamenju razkola v stranki. Kongres je vlada prepovedala iz nagibov, ki mi niso znani. Poznejši dogodki na Hrvaškem so pa dokazali, da, četudi bi strokovni kongres zboroval, ne bi mogel izvršiti svoje naloge, ki nai jih taiki kon-

gresi imajo. Spominjam se, da je partijski kongres v Vukovaru sklenil, da se ima strokovni pokret podvreči vodstvu komunistične partije. Že na partijskem kongresu samem pa se je pokazala globoka vrzel, ki bi se na strokovnem kongresu čisto gotovo še poglobila, z ozirom na samostojnost strokovnih organizacij, katero je hotela komunistična stranka enostavno črtati. Zadnji dogodki so resnemu strokovničarju morali dokazati, da se v Belgradu zbira klika, ki hoče izvajati diktaturo med proletarijatom, s katerim hoče bezujetno i bezuslovno gospodariti. Konstatirati moremo nadalje, da sodrugi v Srbiji ne znajo ločiti partijo od strokovnih organizacij, ter da ima slednja zanje le podrejeni značaj. Temu nazoru se jaz ne čudim, ker srbskemu proletarijatu spričo nekdanj nerazvite, sedaj porušene industrije, ni bila dana možnost, udejstvovati se na strokovnem polju. Če upoštevamo, da v tej deželi, v kateri je bilo priznanih precej svoboščin, za varstvo delavstva ni bilo nič razum Radničke komore, ki je eksistirala, radi tega, ker ji niso dale strokovne organizacije krvi in mesa, le na papirju, ne duha ne sluha o bolniškem in nezgodnem zavarovanju, potem se ne čudim, da so mogli srbski sodrugi preko teh vprašani na dnevni red. Uredba o osemurnem delavniku se niti v prestolnici Belgradu pred nosom CRSV, ne upošteva, zdi se mi, da srbski proletarijat ne zna zadosti ceniti te dragocene pridobitve. Če se zadnji čas opazja, da hoče vlada osemurno delo ukiniti, so ji dale nemalo povoda za to srbske strokovne organizacije, ki so se vpregle v voz komunistične stranke, ter posvečajo premalo pažnje na tako važne delavske pridobitve.

Zašel sem malo predaleč od svojega namena. Napisal sem pa te vrstice, da našim delavcem predočim veliko razliko v posameznih pokrajinah, ki kljub enotnosti države obstoja.

CRSV, obstoja na svojem stališču, da se imajo vse pokrajinske strokovne organizacije ujediniti na principu stroge centralizacije. Skoraj odveč so mi zdi naglašati, že tolikokrat povedano stališče, da je vprašanje ujedinenja za nas Slovence že zdavnaj rešeno. Gre še samo za obliko ujedinenja. Kdor ni demagog, ta bo priznal, da je vsaka tesna centralizacija za enkrat prenagla, ter da je za sedaj primerna centralizacija samo na federativni, ali pa avtonomni podlagi. Naša država ima, kakor znano, več pokrajin, v katerih ima delavstvo svoje pokrajinske Zveze. Vsaka izmed teh Zvez je prikrojena pokrajinskim razmeram, katere so, odkrito priznam, večkrat v škodo delavstvu. Toda, ker so tu, moramo z njimi računati. Vsaka Zveza ima drugačne prispevke in podpore. Vsaka pokrajina ima drugače razvito industrijo. Razlike so tako velike, da jih tudi

tesna centralizacija ne more odpraviti, brez škode za strokovni pokret. V tesno centralistični Zvezi za celo državo bi naravno morali obstojati enaki prispevki in enake podpore. Znano je, da ima Slovenija najnižje prispevke in najvišje podpore. Čim se tesno združimo, nastane položaj, da naše delavstvo spriče nizkih mezd ne bi moglo prispevati tako velikih prispevkov ter žrtvovati poleg tega še vse podpore, ki jih sedaj uživa. V Srbiji plačujejo prispevke v dinarjih, mi jih plačujemo v kronah. Če se torej strogo centralizacijo izvede, nas zadene nesrečna relacija, da bomo imeli v Sloveniji štirikrat višji prispevek kot v Srbiji. Rešiti to vprašanje za vse pokrajine povoljno, bo najtežja naloga, katera pa, kakor se mi zdi, srbskim komunistom ne dela prevelikih preglavic. Dočim vsako naredbo vlade, kot akt buržoazije, pobijajo, še nismo nikdar čuli, da bi srbski sodrugi izjavili: Kolikor dinarjev bomo prispevali, za strokovno organizacijo mi, toliko kron boste vi, krivične relacije ne priznamo, v naši hiši hočemo biti popolnoma enakopravni. Vprašanje podpor bi se dalo veliko lažje rešiti, vendar pa ne brez vseh težav.

Važno vprašanje za nas strokovničarje je tudi nazor srbskih sodrugov o „zajednički akciji“. Za površnega poznavalca strokovnega pokreta zmisel te besede nima velike važnosti. Kdor pa ima opravka z mezdnimi gibanji, ta bo o zmislu te besede premišljeval. Zajednička akcija pa pomeni za nas Slovence ne sicer nekaj novega, pač pa nekaj, kar dela poštenemu in vestnemu funkcionarju ne malo skrbi. Prvi poskus o zajednički akciji smo doživeli ob priliki železničarske stavke. Da se ni obnesel, to mislim, danes lahko povem, brez strahu, da postane melezdajnik. Smoter zajedničke akcije je ta: Čim se jedna izmed delavskih strok zaplete v tako resen boj z delodajalcem, da mu sama ni kos, morajo po zmislu te besede ostale stroke ne samo solidarno podpirati finančno v boju stojče tovariše, temveč imajo moralno nalogo, da vse stroke v državi stopijo v stavko toliko časa, da se dotični podjetnik uklone. Ko sem bil pred dnevi v Zagrebu, mi je nek funkcionar pokazal pismo iz nekega dalmatinskega kraja, kjer se lesni delavci nahajajo v stavki. Ker se delodajalec ne ukloni, pozivajo ti dalmatinski sodrugi, da proletarijat čitave (vse) Jugoslavije stopi nakon zajedničke akcije v stavko za lesne delavce v Dalmaciji, dok se poslodavec ne ukloni. Da so taki nazori o mezdnem gibanju nepraktični in tudi škodljivi, bo znano vsakemu najmlajšemu strokovničarju.

Važno vlogo pri strokovnih organizacijah igra politično vprašanje. Pred razkolom stranke to vprašanje posebne vloge ni igralo, ker je vsakdo strokovno organiziran vedel, kje je njegov politični prostor. Po razkolu v stranki pa je to vprašanje postalo pereče. Naj komunisti še tako pripovedujejo, da imajo 95 odst. proletarijata v svojih političnih vrstah, jim tega jaz in z mano mnogo drugih ne veruje. Da se morajo strokovne organizacije naslanjati na politično stranko, ki zastopa delavske interese, je gotovo. Da na naj bo strokovna organizacija dekla in dojilja politične stranke, to pa mi ne bo noben komunist dopovedal. Omenil sem že, da naši južni bratje ne znajo ločiti stroke od stranke ter jo pogostoma zamenjujejo, kar bo po mojem mnenju tudi vzrok, da bomo imeli poleg razkola v stranki, še razkol v strokovni organizaciji. Da preprečimo razkol v strokovni organizaciji, smo že svoj čas proglasili

strokovne organizacije v Sloveniji za nevtraine. Nevtraine hočemo biti v političnem sporu med partijama, ker stojimo na stališču, da naj člani politizirajo v svojih političnih organizacijah, v strok. organizaciji pa za politično strujarstvo po mojem mnenju ni prostora.

Nevtralnost naših strokovnih organizacij pa se nanaša samo na spor med komunistično in socijalno demokratično stranko. Odklanjamo pa nevtralnost tisti moment, ko bi se šlo proti klerikalni ali liberalni delavski organizaciji, katero pobijamo z vso vneto.

Zakonodaja v naši državi je neenotna in neurejena. Vsaka pokrajina ima svoje zakone, ki živo režejo v delavsko gibanje. Da tudi konstituenta ne bo mogla urediti enotnih zakonov za vso državo, je gotova stvar že iz enostavnega razloga, ker bi tesna centralistična politična uprava v rokah nezmožne srbske buržoazije ubila vsako svobodno gibanje in vsak kulturni napredek v pokrajinah. Ker imamo računati s tem, da dobimo pokrajinsko avtonomijo, in če je ne dobimo, si jo izvojujemo, tedaj je naravno, da bodo imele posamezne pokrajine poleg državnih tudi pokrajinske zakone. S stališča delavca pobijam vsak politični centralizem, v katerem bi srbski veleposestniki s hrvatskimi in slovenskim kapitalisti, imajoč politično premoč, kovali vse prej, kakor pa delavstvu koristne zakone.

To in še mnogo drugega, kar so že moji prijatelji temeljito opisali, govori za to, da nam tesna centralizacija v strok. organizaciji ne bo prinesla izveličanja, vsaj za sedanjo dobo ne. Ko bo iz srbskih strokovnih organizacij samih izšel oni pravi delavski naraščaj, ki bo prevzel funkcije ter potisnil vse profesorje in študente za teoretski kateder, kamor morda spadajo, tedaj, to sem globoko prepričan, bo tudi v strokovni organizaciji doli na jugu zavel praktični duh, ter bo postavil delavski pokret na zdrav in soliden temelj. Do takrat pa skušajmo bistriti pojme v odkriti in pošteni debati, ki mora imeti za cilj poglobitve naših organizacij in združenje proletarijata v naši državi. Nič se mi ne zdi bolj zločinsko kot eksperimentirati s strokovnimi organizacijami, katere si je delavstvo z največjimi žrtvami ustvarilo.

Demagoštvo naših komunistov.

V nedeljo dne 26. sept. je imela ljubljanska podružnica stavbinskih delavcev shod, na katerem so razpravljali o zahtevah, ki jih stavijo svojim delodajalcem. K besedi se je oglasil tudi komunist Perdan, ki je kvasil tako prostaško demagogijo, da se je zdelo predebelo celo komunistom samim. Perdanu je silno v želodcu Strokovna komisija, ki noče tako plesati, kot ji on žvižga. Svoji onemogli jezi je dal duška na ta način, da je počastil zaupnike strokovne organizacije z zastopniki kapitalistov ter izdajalci delavskih interesov, ki žrejo krvave delavske žulje. Tako si upa zmerjati član pokrajinskega odbora železničarske organizacije, zastopnike onih organizacij, ki so na prvi klic solidarno stopile v tridnevno generalno stavko, da pomagajo železničarjem v njih težavnem boju. Če železničarska organizacija po svojem zastopniku pošilja tako zahvalo delavskim organizacijam, dobro, mi vzamemo to na znanje, dvomimo pa, da si bodo železničarji s Perdanovo taktiko utrdili zrahljano zaupanje pri ostalih organizacijah.

Iz strokovne organizacije.

Moste. Podružnica „Osrednjega društva kemičnih delavcev“ v Mostah opozarja vse svoje člane, da je tedenske pri spevke plačevati vsakega prvega, drugega in tretjega dne v mescu. Člani naj se po tem navodilu točno ravnajo, prispevke na redno plačujejo, da nihče ne izgubi svojih članskih pravic. — Odbor.

Leše. Naša podružnica Unije slov. rudarjev je vsled razsajajoče griže izgubila tri zveste člane. Bili so to sodrugi: Alojz Jurač, Andrej Dihpol in Anton Kasner. Zvestim tovarišem naj bo zemljica lahka!

Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok podružnica Šoštanj je priredila shod dne 21. t. m., na katerem je poročal sodrug Leskovšek iz Celja v jedrnatih besedah o našem položaju v tukajšnji kemični tovarni in o mezdnem gibanju delavstva, ki je bilo odobreno na podlagi plačilnih razmer ljublj. kemične tovarne. Govorila sta še sodruga Koradej Luka in Pitamic Stanko, ki sta orisala dosti važnega iz delavskega stanu in tudi kulturno delo „Svobode“. Delavstvo je izreklo vsem govornikom najtoplejšo zahvalo. »Živela solidarnost kemičnega delavstva!“

Mezdna gibanja.

Pekovskim pomočnikom v vednost.

Nekaterim pekovskim mojstrom po Sloveniji ne gre v glavo prepoved nočnega dela v pekovski obrti. Posebno v Ljubljani jim gre oblast na roko in jih ne kaznuje, kakor bi bilo potrebno kljub ovadbam, katere dobi z natančnimi podatki, kako in kedar delajo v nočnih urah. Obrtno oblast (prva inštanca mestni magistrat ljubljanski) pozivljamo, da takoj izvrši in da potrebno lekcijo takim mojstrom in jim takoj odtegne obrtno pravico. Neki mojster celo govori, da če je tudi vsak teden kaznovan za 100 kron, ne škoduje nič. Zato pozivljamo vse delavstvo, da kontrolira vse pekarnice ne samo v Ljubljani, temveč tudi v okolici, po deželi ter v drugih mestih in trgih Slovenije in vsak slučaj nočnega dela naznanijo okrajnemu glavarstvu, na magistratu pri obrtni oblasti ali pa pri obrtnem nadzorništvu v Ljubljani in Celju. Pozivljamo pa poverjeništvu za socialno skrb, da gre trpinom pekovskim pomočnikom na roko in enkrat za vselej radikalno odpravi nočno delo v pekovski obrti. Ako se je nočno delo odpravilo v Mariboru že pred vojno — brez zakona in naredbe, zakaj bi ga tudi drugod sedaj, ko obstoji naredba, ne vpoštevali. Ako to ne bo pomagalo, bo moralo pekovsko delavstvo vse Slovenije govoriti odločneje.

Prepoved nočnega dela. Nekaterim pekovskim mojstrom ne gre v glavo prepoved nočnega dela v pekovski obrti in še vedno delajo ponoči kljub raznim kaznim od strani oblasti. Zato pozivljamo obrtno oblast, da nastopi z bolj strogimi denarnimi kaznimi in zapori ter nevkornežem tudi prepove izvrševanje obrti. Policijsko ravnateljstvo pa naj da revidirati v nočnih urah pekarnice — ker nekateri pomočniki so še vedno primorani delati, drugače jih mojstri odslove od dela. Vse slučaje o kršenju nočnega počitka se pa naj naznani obrtnemu nadzorništvu v Ljubljani in Celju ter tudi mestnim magistratom ali pa glavarstvom po deželi. Poverjeništvu za socialno skrb pa naj naredbo res energično izvede in da nalog kompetentnim oblastim, da se vpošteva naredbo z dne 27. avgusta 1920, ki je bila objavljena v št. 99 Uradnega lista. V

Mariboru je bilo nočno delo odpravljeno brez zakona — zakaj bi tudi sedaj v Sloveniji z naredbo ne obveljalo.

Vse odbore podružnic živilskih delavcev v Sloveniji opozarjamo, da se v kratkem vrši izredni občni zbor. Zato naj podružnice takoj vpošiljejo mesečne obračune na centralo, da se izvrši potrebna revizija in letni zaključek do meseca oktobra. Tiste podružnice, ki še niso za avgust obračunale, bomo v prihodnjem številki »Delavca« objavili, ako ne dobimo do 5. oktobra obračuna. Odbori podružnic morajo takoj pregledati mesečne razvidnice in društvene izkaznice, ako se viema z obračunom. Obračuni brez podpisov kontrole se ne smejo pošiljati na centralo.

Mlinarjem v vednost. Deželna vlada za Slovenijo poverjeništvu za socialno skrb, je pod opr. števil. V. 10.759/20 z dne 23. septembra 1920 obvestilo Osrednje društvo živilskih delavcev v Ljubljani po izvršenem prenosu. O naših ukrepih v zadevi mlinarskih delavcev, vas v kratkem obvestimo.

Ptuj. V „Jugoslovanski tovarni za usnje“ so vladale v zadnjem času napete razmere, ki so bile vzrok nesporazuma. Da se vse zapreke odstranijo in da zavladata potrebna harmonija v podjetju, se je vršil dne 25. septembra v pisarni podjetja razgovor in se je protokolarno sestavil sledeči zapisnik, ki se glasi: „Zapisnik, ki se je sestavil dne 25. sept. 1920 o pogajanju med „Prvo jugoslovansko tovarno za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj in zastopniki delavstva.

Navzoči so: 1. Zastopniki delavstva: Ivan Tokan, Izidor Primožič, Jurij Pintarič, Anton Klep. 2. Za podjetje gg.: dr. Ivan Ferme kot predsednik upravnega sveta, dr. Ettinger, Anton Jurka in Fr. Čučak kot upravni svetniki.

Dosegel se je v splošnem sledeči sporazum: 1. Ugotovi se, da ima upravni svet v zgoraj navedeni namen pri nastavljanju uslužbencev pri podjetju postopati tako, da se ne podelijo službe osebam, ki so neljube delavstvu in ki z ozirom na svojo preteklost ne jamčijo za to, da bodo upoštevale na primeren način težnje pri podjetju zaposlenega delavstva. 2. Ker ugovarja delavstvo proti nastavitvi v pokojenega orožnika Preloga, izjavljajo zastopniki podjetja, da se ta ne sprejme, zlasti, ker podjetje samo ne želi, da bi prišli v službo bivši orožniki, ki so svoječasno nastopali proti slovenskemu ljudstvu. 3. Za dalje časa pri podjetju uslužbeni Planinc ostane še dalje v službi, ker do sedaj proti njemu ni utemeljenih pritožb od strani delavstva. Zastopniki podjetja izjavljajo, da je g. Planinc le v skladišču in da nima pravice na kakršenkoli način ukazovati delavstvu. 4. Vzame se na znanje, da gleda podjetje le na to, da se sprejmejo inozemski delavci le v toliko, kolikor ni domačih delavcev na razpolago. Zastopniki podjetja naznajo, da ne postopajo v javnosti na kakršenkoli način žaljivo proti domačinom in da se posebno ne smejo politično udeleževati. Zastopniki podjetja podajo izjavo, da bodo v vsakem konkretnem slučaju, v katerem bi inozemski delavci dali povod za pritožbo, uvedli strogo preiskavo in da bodo izvajali tozadevne posledice. 5. V galanterijskem oddelku so sedaj zaposleni dečki do 16. leta, za katere velja učna pogodba, sklenjena s starši. Isto velja tudi glede ženskih delovnih moči do 16. leta. V to kategorijo pa so bile svoječasno sprejete tudi starejše ženske delavke, ki se sedaj pritožujejo

zaradi prenizke plače. Podjetje se zavezuje, da bo te ženske moči ob prvi priliki uporabilo v drugih oddelkih, kjer imajo potem dano možnost do višje mezde. 6. Za mladoletne delavce in delavke nad 16 let velja učna doba ob primerni plači 6 največ do 8 mesecev. 7. Zadeve uradništva se bodo posebej uredile. 8. Zastopniki podjetja izjavljajo, da se trudijo pridobiti za delavce primerna stanovanja, posebno je že sklenjena zgradba delavskega doma in se bo tudi skrbelo za družinska stanovanja. 9. O mezdah se danes ni razpravljalo, pač pa se ugotovi, da veljajo za delavce pri podjetju one mezde in delovne razmere, kakor za delavcem enakih podjetij v Mariboru.

Tedenski pregled.

Na Češkem

Ie prišlo do razkola v soc. demokratični stranki. En del stranke »komunisti«, so izstopili ter si ustvarjajo novo stranko. Pričakovati je bilo, da bo šla večina delavstva s komunisti, kar pa se ni zgodilo. Naivečie organizacije kakor Plzeň, Vitkovic, Moravska Ostrava pošiljajo ogorčene proteste proti nim, ki so razbili enotno stranko ter delavstvo tako oslabili. V kolikor je sedaj razvidno, bodo ostali komunisti v veliki manjšini.

Imperialisti nore tudi na

Grškem.

Sedaj pripravljajo čete, ki bodo vdrle v Malo Azijo. Kakor je videti, jim krvi še ni dosti teklo.

Veliki nemiri v

Italiji

so se pomirili. Končna pogajanja med delavci in kapitalisti še niso zaključena, vendar pa industrialni mir v Italiji še dolgo ne bo upostavljen.

Cene blagu v

Ameriki

so pričele padati. Nekatere tvrdke so znižale cene svojim izdelkom za 30 odstotkov. Strokovniki pričakujejo, da bodo cene še bolj padle.

Po najnovejših vesteh bo vojne med

Rusijo in Poljsko

kmalu konec. Načelnik poljske mirovne delegacije Dombsky se je izrazil napram novinarjem, da bodo ruski mirovni pogoji brez dvoma pripomogli k skorajšnjemu miru.

Zadnje čase se je začelo prebužati tudi delavstvo v

Indiji

Stavke, ki se vedno množe, kažejo, da je prejšnja otopelost med masami izginila. Zadnjega zborovanja se je udeležilo 20 tisoč delavskih odposlancev, kar je brez primere v delavskem gibanju Indije. Skupnemu naporu se je dosedaj posrečilo izbojevati 12-urni delavnik, kar pomeni za Indijca veliko pridobitev.

V Nemški Avstriji

Ie volilni boi v polnem teku. Najbolj se lasajo socialni demokratje s krščanskimi socialisti. Ti dve stranki sta v Nemški Avstriji naimočnejši. »Arbeiter Zeitung« prinaša zadnji čas dokumente, ki dokazujejo, da so krščanski socialisti se zvezali z madžarskimi reakcionarji, da bi s skupnimi močmi podrlj republiko, ter upostavili monarhijo s cesarjem Karlom na čelu. Upamo, da se jim to ne bo posrečilo.

Dne 10. oktobra se bo izvršil na

Koroškem

plebiscit (ljudsko glasovanje). Ta dan se bo odločilo, kam bo odslej ta pokrajina pripadala ali k Jugoslaviji ali k Nemški Avstriji. Boi med slovenskimi in nemškimi nacionalisti je izredno oster. Delavstvo se tega boja ne udeležuje. Delavci bodo glasovali po materinem jeziku. Slovenci za Jugoslavijo, Nemci pa za Avstrijo.

Na Francoskem

Ie odstopil predsednik republike Deschanel. Kakor pravijo, se mu je zmešalo. Dosedanji ministrski predsednik Millerand bo kandidiral na njegovo mesto. Vlado bo na sestavi naibže bivši ministrski predsednik Briand.

Nekateri politiki v

Bolgariji

se resno trudijo upostaviti prijateljske stike z Jugoslavijo. V interesu miru na Balkanu bi bila to nujna potreba.

Zadnje vesti iz

Anarhije

zatrjujejo, da se nanovedana stavka rudarjev ne bo vršila. Pogajanja, ki se vrše med zastopniki delavstva in kapitalisti, so zelo pomirljiva, tako da je nekaj upanja na sporazum. Angleška vlada se v ta pogajanja ne vmešava. Kako bo izpadlo bomo poročali prihodnjč.

Gospodarstvo.

Jugoslovanska valuta zadnje tedne zopet pada. To je glavni vzrok, da je pričela druginja zopet rasti. Padanje valut te opazati v vseh deželah, ki mejnijo na vzhod. — to je v vseh deželah centralne Evrope. Glavni vzrok za to je iskati v rusko-poljski vojni. Vsled tega, ker so centralne države blizu bojišča, prodajajo kapitalisti njihove vrednostne papirje, kar voliva neupodno na vrednost našega denarja.

Zahvala. Podpisana se vsem sodrugom in delavcem tovarne Woschnagz iskreno zahvaljujem za podeljeno mi podporo v znesku 521 kron povodom smrtne nezgode mojega soproga Blaža Saleznika. — V Šoštanju, dne 27. septembra 1920. — Fliza Saleznik.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah.

VABILO

na

redni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 10. oktobra 1920 ob 4. uri popoldne v prostorih »Delavskega doma« v Trbovljah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev predstoinštva, tri člane nadzorstva ter dva namestnika.
6. Sprememba pravil § 56.
7. Revizijsko poročilo.
8. Nasveti in predlogi.

Za nadzorstvo:

Avgust Tratnik s. r.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškaška ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

COSULICH-LINE

= TRST-AMERIKA =

New - York - Buenos - Ayres - Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listkov za potnike za Slovenijo odinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Sodrugil

Zadružniki!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjancu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje: Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna I., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Store pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.

Proletarci, vseh dežel, združite se!

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI, DELNISKA DRUŽBA.

Ljubljana, avgusta 1920.

Vabilo na subskripcijo delnic!

Gospod minister trgovine in industrije je s svojim rešenjem z dne 6. avgusta 1920 IV, št. 1745 dovolil podpisanim koncesionarjem, da smejo osnovati delniško družbo pod imenom

Zadružna banka.

Banka je upravičena izvrševati sledeča opravila: ustanavljati konzumne in produktivne zadruge, pospeševati njih razvoj z dovoljenjem kredita, posredovati jim nakup in prodajo blaga in surovin, nadalje posredovati med njimi denarno podporo. Dalje eskomptovati, reeskomptovati menice, dovoljevati akceptni in kontokorentni in drugi kredit, nakupovati in prodajati blago in surovine vseh vrst, vrednostne papirje, valute, dajati posojila vseh vrst i. t. d.

Delniška glavnica znaša K 5.000.000.—, razdeljenih v 12.500 delnic po K 400.—.

Delnice se emitirajo po kurzu K 400.— komad in za vsak komad K 20.— več, da bodo tako ustanovni stroški kriti.

Delnice se bodo izdajale po K 400.—, po K 2000.— in po K 4000.—.

Na subskribirane delnice odpadajočo glavnico je treba plačati do 20. septembra t. l. pri zavodu, kjer se je subskripcija vršila.

Subskripcijske pole so na razpolago pri podpisanih zavodih.

Subskripcija se zaključi 20. septembra ob 12. uri popoldne.

Nakupovalna zadruga
za konzumne in produktivne zadruge
in zavode v Ljubljani
r. z. z. o. z.

Splošno kreditno društvo
v Ljubljani.

Ljudska tiskarna d. d.
v Ljubljani.

Konzumno društvo za Slovenijo
r. z. z. o. z.
v Ljubljani.

„Sloga“ nakupovalna in prodajalna zadruga
r. z. z. o. z.
v Ljubljani.

„Ljudski dom“ r. z. z. o. z.
v Mariboru.